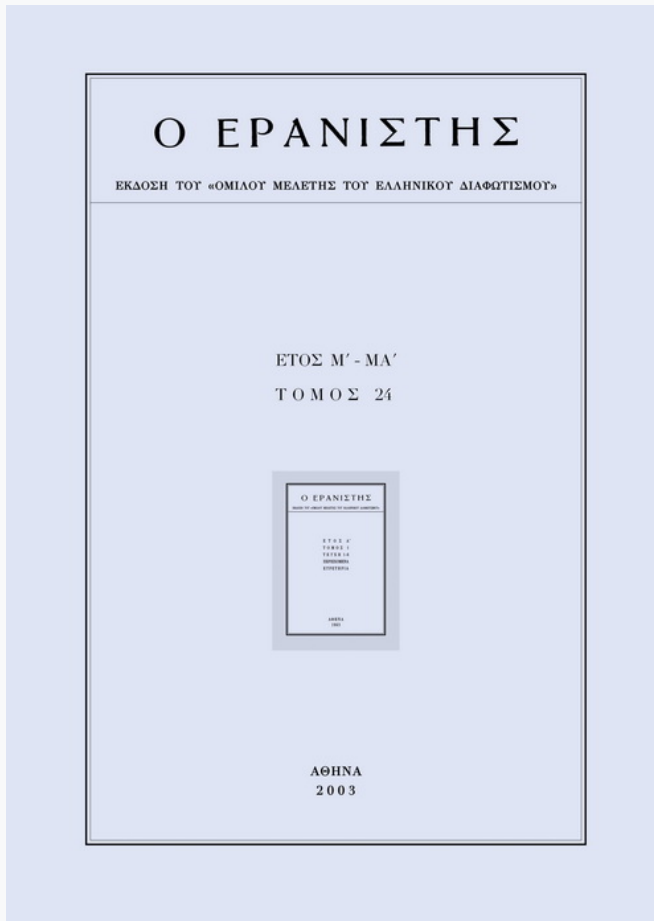

The Gleaner

Vol 24 (2003)

Χρονικά – Ειδήσεις

eranistes eranistes

doi: [10.12681/er.104](https://doi.org/10.12681/er.104)

To cite this article:

eranistes, eranistes. (2003). Χρονικά – Ειδήσεις: Η ΙΗ' Γενική Συνέλευση του Ο.Μ.Ε.Δ.
Το Διοικητικό Συμβούλιο του Ο.Μ.Ε.Δ. των ετών 2002-2003
Μια ανέκδοτη επιστολή του Αδαμάντιου Κοραή
Το Ευρετήριο των είκοσι τόμων του Ερανιστή
«Répertoire international des dix-huitiémistes 2003»
Τμητική ελληνική διάκριση στην ISECS Jochen Schlobach (1938-2003)
Σεμινάριο για τον 18ο αιώνα. *The Gleaner*, 24, 235-242. <https://doi.org/10.12681/er.104>

Χρονικά - Ειδήσεις

Η ΙΗ΄ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ Ο.Μ.Ε.Δ.

Ἡ ΙΗ΄ Γ.Σ. τοῦ Ο.Μ.Ε.Δ. πραγματοποιήθηκε τὴν 21η Μαρτίου 2001, με πρόεδρο τὸν κύριο Γ. Γ. Ἀλισανδράτο καὶ γραμματέα τὴν κυρία Γιούλη Εὐαγγέλου Μποτῆ. Θέματα ἡμερήσιας διάταξης ἦταν: 1. Ἀπολογισμὸς ἀπερχομένου Διοικητικοῦ Συμβουλίου, 2. Ἐκθεση Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς, 3. Ἐκλογή Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς, 4. Μερική ἀνανέωση τοῦ Δ.Σ., 5. Προτάσεις μελῶν.

Στὴν ἀρχὴ τῆς συνεδρίας, ὁ Γενικὸς Γραμματέας τοῦ Ὁμίλου κύριος Δημήτρης Ἀποστολόπουλος παρουσίασε τὴν Ἐκθεση πεπραγμένων τοῦ Δ.Σ. τῶν ἐτῶν 1999–2000. Ἐξήγησε πρῶτα τοὺς λόγους ποὺ ἀνάγκασαν τὸ Δ.Σ. νὰ συγκαλέσει τὴ Γ.Σ. με κάποια καθυστέρηση: ὁ θάνατος τοῦ Ἀλκη Ἀγγέλου τὴν ἀνοιξή τοῦ 2000 καὶ ἡ ἀπόφαση τοῦ Δ.Σ. νὰ ἀφιερῶσει στὴ μνήμη του τὸν ὑπὸ ἔκδοση εἰκοστὸ τρίτο τόμο τοῦ Ἑραριστῆ προκάλεσε τὴν ἐπιθυμία σὲ μέλη τοῦ Ὁμίλου νὰ συμμετάσχουν στὸν ἀφιερωματικὸ τόμο, με ἀποτέλεσμα τὴν καθυστέρηση τριῶν περίπου μηνῶν. Στὴ συνέχεια ἐξέθεσε ἀναλυτικὰ τὰ πεπραγμένα τῆς διετίας.

Στὸ διάστημα αὐτὸ προετοιμάστηκε, ἐκδόθηκε καὶ κυκλοφόρησε ὁ 23ος τόμος τοῦ ἐπιστημονικοῦ περιοδικοῦ τοῦ Ὁμίλου Ὁ Ἑραριστῆς. Ὁ τόμος, 356 σελίδων, περιέχει δεκατέσσερα «Μελετήματα», ἔξι («Παρασχολήματα»), ὀλοκληρώνεται με «Χρονικά» καὶ «Εἰδήσεις» καὶ κλείνει ὅπως πάντα με τὸ «Εὐρετήριο», τὸ ὁποῖο, καὶ τὴ φορὰ

αὐτῆ, τὸ ἐπιμελήθηκε ὁ κύριος Παναγιώτης Μιχαηλάρης.

Στὸ διάστημα ἴσως αὐτὸ ὀλοκληρώθηκε καὶ ἐκδόθηκε ἕνα ἀκόμα δημοσίευμα τοῦ Ο.Μ.Ε.Δ. Εἶχε προαναγγελθεῖ στὴν προηγούμενη Γ.Σ., ἀλλὰ γιὰ νὰ ὀλοκληρωθεῖ καὶ νὰ δεῖ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητας ἀπαιτήθηκε πολλὸς κόπος. Ὁ λόγος γιὰ τὸν τόμο, 465 σελίδων, ποὺ περιέχει τὰ «Εὐρετήρια» τῶν εἴκοσι πρῶτων τῶμων τοῦ Ἑραριστῆ, Δηλαδή τοὺς Πίνακες περιεχομένων τῶν τῶμων αὐτῶν, ἕνα Γενικὸ εὐρετήριο καὶ τὸν Κατάλογο τῶν συνεργατῶν τοῦ περιοδικοῦ στὰ τριάντα τρία πρῶτα χρόνια ἔκδοσής του. Πρόκειται γιὰ ἕνα δημοσίευμα ποὺ ἀποτελεῖ πραγματικὸ ἐργαλεῖο γιὰ τὴ νεοελληνικὴ ἐπιστήμη, ἀφοῦ εἶναι γνωστὸ ὅτι ἀπὸ τίς στῆλες τοῦ περιοδικοῦ ὄχι μόνον περνᾷ ἕνα μεγάλο μέρος τῶν ἐρευνῶν γιὰ τὸν Νεοελληνικὸ Διαφωτισμὸ —τὸ φαινόμενο καθ' ἑαυτὸ, ἡ προϊστορία του καὶ οἱ ἐπιβιώσεις του τὸν 19ο αἰῶνα— ἀλλὰ, καθὼς Ὁ Ἑραριστῆς δὲν ἀρνήθηκε νὰ φιλοξενήσει στὶς στῆλες του μελέτες ποὺ ἀναφέρονταν στὸ πρὶν καὶ στὸ μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ 18ου αἰῶνα, ἡ περιεχόμενη ὕλη ἐνδιαφέρει γενικότερα τὴν ἐπιστήμη τῶν νεοελληνικῶν πραγμάτων. Ἐνὸς τέτοιου περιοδικοῦ δημοσιεύματος ἔχουμε σήμερα τὰ συγκεντρωτικὰ εὐρετήρια, χάρι στὸν κόπο —τὴν αὐταπάρνηση, καλύτερα, δύο μελῶν τοῦ Ὁμίλου μας: τοῦ κυρίου Παναγιώτη Μιχαηλάρη, μέλους τοῦ Δ.Σ. καὶ μέλους τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς ἔκδοσης

τοῦ περιοδικοῦ, καὶ τῆς κυρίας Γιούλης Εὐαγγελίου Μποτῆ, νεότερου μέλους τοῦ Ο.Μ.Ε.Δ. καὶ συνεργάτιδας τοῦ Κ.Ν.Ε. Για τὴ μικρὴ ἱστορία θὰ πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι τὰ Εὐρετήρια ξεκίνησαν ἀπὸ μιὰ παρότρυνση τοῦ κυρίου Χρίστου Πατρινέλη, ἡ ἰδέα του ἦταν νὰ ἐπιχειρήσουμε μιὰ μηχανικὴ κατὰ κάποιον τρόπο συνένωση τῶν εὐρετηρίων ποὺ ἤδη ὑπῆρχαν στοὺς τόμους τοῦ περιοδικοῦ. Ὁ Παναγιώτης Μιχαηλάρης στὸ Εἰσαγωγικὸ σημείωμά του ἐξηγεῖ γιατί δὲν μπορούσε νὰ γίνεῖ κάτι τέτοιο — τὰ εὐρετήρια τῶν τόμων δὲν εἶχαν συνταχθεῖ ὅλα με βάση τὴν ἴδια ἀρχή· ἔπρεπε λοιπὸν ἢ νὰ ἐγκαταλείψουμε τὴν ἰδέα ἢ νὰ γίνεῖ τὸ ὅλον ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ἡ τιμὴ ὅπως εἶπα γιὰ τὴ σύνταξη τοῦ Γενικοῦ εὐρετηρίου, διότι αὐτὸ ἀπαιτοῦσε τὸν μεγάλο κόπο, ἀνήκει στοὺς δύο συναδέλφους καὶ μέλη τοῦ Ο.Μ.Ε.Δ.

Τέλος ἀνακοινώθηκαν ὅσα ἀφοροῦν τὴν προετοιμασίᾳ τοῦ τελευταίου τόμου τῆς Ἀλληλογραφίας τοῦ Κοραῆ: Μὲ εἰσήγηση τοῦ κυρίου Μανόλη Φραγκίσκου, ἀποφασίστηκε νὰ γίνεῖ μιὰ τακτοποίηση τοῦ ἀρχείου τῆς ἐκδοτικῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἔξι τόμων τῆς Ἀλληλογραφίας τοῦ Κοραῆ. Τακτοποίηση χρησιμοῖα καθ' ἑαυτή, στὴν ὁποία ὅμως θέλουμε νὰ δώσουμε καὶ μιὰ συμβολικὴ προσέκταση: νὰ τὴ θεωρήσουμε ὅτι ἀποτελεῖ μιὰ ἀπὸ τὶς προπαρασκευαστικὰς πράξεις πρὶν ἀπὸ τὴ μεγάλη «ἐξοδὸ», τὴ σύνταξη τοῦ Λου καὶ τελευταίου — καὶ πολῦτιμου — τόμου τῆς Ἀλληλογραφίας τοῦ Κοραῆ.

Στὴ διετία ὅμως ποὺ πέρασε δὲν ἔγινε δυνατὸ νὰ ἔχουμε τὸν τόμο μετὰ τὴν Ἀλληλογραφία τοῦ Εὐγένιου Βούλγαρη, δημοσίευμα μετ' ὁποῖο ὑπολογίζαμε νὰ συνεχίσουμε τὴ σειρά τοῦ Ο.Μ.Ε.Δ. («Νέα Ἑλληνικὰ Κείμενα»), σειρά ποὺ φιλοξένησε τὶς Ἐφημερίδες τοῦ Κοδρι-

κά, τοὺς ἔξι τόμους τῆς Ἀλληλογραφίας τοῦ Κοραῆ, τὴν ἀλληλογραφία τῶν Δανιὴλ Φιλιππίδη – Barbié du Bocage – Ἀνθιμου Γαζῆ, τὰ σωζόμενα ἔργα τοῦ Καταρτζῆ καὶ σχετικὰ πρόσφατα τὰ Φιλοθέου Πάρεργα τοῦ Νικόλαου Μαυροκορδάτου. Μᾶς πρόφθασε ὁ θάνατος. Συγκεκριμένα ἦταν γνωστὸ στὴν ἐπισημονικὴ κοινότητα πὺς ὁ Ἄλκης Ἀγγέλου εἶχε ἀφιερώσει πολλὰ χρόνια ἀπὸ τὴν ἐπιστημονικὴ του ζωὴ γιὰ νὰ συγκεντρώσει τὴν Ἀλληλογραφία τοῦ Εὐγένιου Βούλγαρη καὶ νὰ προετοιμάσει τὴν ἐκδόσή της. Τὰ χρόνια περνοῦσαν καὶ τὸ ἔργο δὲν ἔβλεπε τὸ φῶς τῆς δημοσιότητας. Ὁ Ο.Μ.Ε.Δ. τοῦ πρότεινε νὰ τὸ δημοσιεύσει στὴ σειρά του — ποὺ τὴν εἶχε ἄλλωστε ὁ ἴδιος ἐγκαινιάσει τὸ 1963 μετὰ τὶς Ἐφημερίδες τοῦ Κοδρικά. Τὸ δέχτηκε μετὰ μεγάλο ἐνθουσιασμὸ, ζητώντας μόνον νὰ τὸν βοηθήσει ὁ Ὅμιλος στὴ μεταγραφὴ κάποιων ἐπιστολῶν καὶ γενικότερα στὴν τελικὴ ἐκδοτικὴ φάση τοῦ ὅλου ἐγχειρήματος. Τὸ Δ.Σ. ἀποδέχτηκε τὸ αἴτημά του θεωρώντας ὅτι τὰ χρονικὰ ὅρια στένευαν: ἢ τώρα θὰ δημοσιεύονταν ἢ ποτέ. Τὸ ἔργο στὴν ἀρχὴ προχώρησε μετὰ ἐξαιρετικὰ γοργοὺς ρυθμούς, στὴ συνέχεια ὅμως ἄλλες ἐκδοτικὲς ὑποχρεώσεις τράβηξαν τὸ ἐνδιαφέρον του καὶ ὁ θάνατος τὴν ἔνοιξη τοῦ 2001 ἔβαλε τὴν ὀριστικὴν τελεία. Ἐπειδὴ τὸ ἔργο εἶχε ἀρκετὰ προχωρήσει, τὸ Δ.Σ. παρακάλεσε τὸ μέλος του, τὸν κύριο Χρίστο Πατρινέλη, ποὺ ἦταν καὶ οἰκογενειακὸς φίλος καὶ περισσότερο κοντὰ στὸ ἀντικείμενο, νὰ ἔρθει σὲ ἐπαφὴ μετὰ τὴν οἰκογένεια μετὰ σκοπὸ νὰ παραλάβει τὰ κατὰλοιπα, νὰ τὰ συμπληρώσει καὶ νὰ προχωρήσουμε στὴ δημοσίευση. Ἐνέργειες ποὺ δὲν μπόρεσαν ὡς σήμερα νὰ φέρουν ἀποτέλεσμα, καθὼς τὸ γραφεῖο τοῦ Ἄλκη Ἀγγέλου, ὅπου καὶ τὰ χαρτιά του, παραμένει κλει-

στό —για λόγους που δεν ενδιαφέρουν την αποψινή μας συνάντηση. Όταν πάντως υπάρξουν οι δυνατότητες, θα ευοδωθούν οι προσπάθειες και θα δούμε την έκδοση της 'Αλληλογραφίας του Βούλγαρη. Θα είναι μια πράξη που την οφείλουμε στον 'Αλκη και θα αποτελέσει μία ακόμη προσφορά του Ο.Μ.Ε.Δ. στη νεοελληνική επιστήμη.

Ο Κ. Θ. Δημαράς πρώτα, ο Λέανδρος Βρανούσης έπειτα και τώρα ο 'Αλκης 'Αγγέλου· ή γενιά που δημιούργησε τον Ο.Μ.Ε.Δ., που στήριξε τις έκδοτικές του πρωτοβουλίες, τον 'Εραμιστή και τη σειρά «Νέα 'Ελληνικά Κείμενα», που του έδωσε κύρος, αποχωρεί με σταθερούς ρυθμούς. Το θέμα είχε στην πραγματικότητα τεθεί με τρόπο όξιν δέκα περίπου χρόνια πριν, όταν άρχισαν συζητήσεις για το αν θα πρέπει να διαλυθεί ο Ο.Μ.Ε.Δ., αφού έδειχνε έμφανη σημάδια κόπωσης, ή να άφθεθεί να φυτοζωεί. Στην 'Ελλάδα βέβαια προτιμούμε να ανοίγουμε ένα νέο κατάστημα παρά να συνεχίζουμε, με στοχαστικές προσαρμογές στα νέα δεδομένα, μια λαμπρή παράδοση. Στην άποψη αυτή έμεις αντιπροτεινάμε να δοκιμάσουμε άλλη μία φορά —πριν παραδοθούμε στις νεοελληνικές συνήθειες. 'Εχει έντυπωθεί στη μνήμη μας έντονα ή άφατη χαρά του Δημαρά, όταν του ανακοινώσαμε ότι θα κάναμε μια προσπάθεια να συνεχίσουμε την έκδοση του 'Εραμιστή και τον θορυβώδη ένθουσιασμό του 'Αλκη 'Αγγέλου —ήταν πληθωρικός και στους ένθουσιασμούς του και στους θυμούς του. Νομίζουμε ότι το αποτέλεσμα μάς δικαίωσε: ο Ο.Μ.Ε.Δ. δεν ήταν έτοιμος να πεθάνει.

Στη συνέχεια παρουσιάστηκαν τα της εκπροσώπησης του 'Ομίλου στις συνεδρίες της Διεθνούς 'Εταιρείας. Στο διάστημα της διετίας που πέρασε, ένεργη

γή ήταν και πάλι ή εκπροσώπηση του 'Ομίλου μας στις συνεδρίες της Διεθνούς 'Εταιρείας Μελέτης του 18ου αιώνα. Και με τον όρο «ένεργη» δεν έννοώ μόνο ότι δεν έλειψε από καμιά συνεδρία ο εκπρόσωπος του 'Ομίλου αλλά σημειώνω και τη συμμετοχή μας στα επιστημονικά συμπόσια που διοργανώνουν οι έθνικές έταιρείες που φιλοξενούν κάθε φορά τη συνεδρία της 'Εκτελεστικής 'Επιτροπής της Διεθνούς 'Εταιρείας. 'Επιστημονικές συναντήσεις που είναι σχετικά εύαριθμες αλλά εξαιρετικής ποιότητας και σημασίας, αφού μετέχουν σ' αυτές προσωπικότητες της διεθνούς έρευνας για το Διαφωτισμό οι όποιες είτε είναι μέλη του προεδρείου της Διεθνούς 'Εταιρείας είτε είναι αντιπρόσωποι των έθνικών έταιρειών. 'Ενα επιστημονικό forum από το οποίο θεωρούμε ότι δεν είναι σκόπιμο να λείπει ή έλληνική παρουσία· οι μικρές έθνικές έταιρείες μετέχουν βεβαίως ισότιμα στη Διεθνή 'Εταιρεία, αλλά έχουν και κάποιες πρόσθετες υποχρεώσεις για να τονίσουν την παρουσία τους και να υπογραμμίσουν, τι για τις μεγάλες έταιρείες θεωρείται αυτονόητο.

Τέλος, αναφερόμενος στα οικονομικά του 'Ομίλου ανακοίνωσε ότι, με σύντομες ενέργειες του Δ.Σ., εξασφαλίστηκαν τα αναγκαία έσοδα. Φροντίσαμε, με άλλα λόγια, και στο διάστημα της τελευταίας διετίας να άναιρέσουμε το άπολόγημα των μικρών επιστημονικών σωματείων, στα όποια περιλαμβάνεται και ο Ο.Μ.Ε.Δ., το άπολόγημα του δεν έχουμε χρήματα και για το λόγο αυτό δεν πράττουμε. Φροντίσαμε να είσρεύσουν χρήματα στο Ταμείο του 'Ομίλου από ποικίλες πηγές: το 'Ιδρυμα Ούράνη, το 'Ιδρυμα Κωστοπούλου, το 'Υπουργείο Πολιτισμού. 'Όσον άφορά τη συνδρομή που είσπράττει ο

“Ομίλος από τὰ μέλη του διαπιστώθηκε ὅτι εἶναι ἐξαιρετικά χαμηλὴ σὲ σύγκριση μὲ τὴ συνδρομὴ τῶν μελῶν ἄλλων ἐπιστημονικῶν σωματείων — ἡ συνδρομὴ γιὰ παράδειγμα στὴν Ἑλληνικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία εἶναι 8.000 δρχ. ἢ 23,5 εὐρώ, ἔναντι 2.000 δρχ. ἢ 12 εὐρώ τοῦ Ο.Μ.Ε.Δ. — καὶ προτάθηκε στὸ νέο Διοικητικὸ Συμβούλιο νὰ φροντίσει γιὰ μιὰ λογικὴ ἀναπροσαρμογὴ τοῦ ποσοῦ.

Μετὰ τὸν ἀπολογισμό τοῦ Γενικοῦ Γραμματέα, ὁ Ταμίας τοῦ Ὀμίλου κύριος Παναγιώτης Μιχαηλᾶρης ἐνημέρωσε ἀναλυτικὰ τὴ Γενικὴ Συνέλευση

γιὰ τὴν οἰκονομικὴ κατάσταση τοῦ Ο.Μ.Ε.Δ. καὶ διένειμε γραπτὸ σημείωμα μὲ τὴν ἀναλυτικὴν κατάσταση τῶν οἰκονομικῶν.

Στὴ συνέχεια διαβάστηκε ὁ Ἰσολογισμὸς καὶ ἡ Ἐκθεση τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ κατόπιν διεξήχθησαν οἱ ψηφοφορίες γιὰ τὴ σύνθεση τῆς Ε.Ε. καὶ τὴ σύνθεση τοῦ Δ.Σ. Σύμφωνα μὲ τὰ ἀποτελέσματα, στὴν Ε.Ε. ἐξελέγησαν οἱ Κική Σταμάτη, Βίκυ Πάτσιου καὶ Κ. Πιτσάκης, ἐνῶ γιὰ τὸ Δ.Σ. οἱ Δ. Γ. Ἀποστολόπουλος, Ἐμμ. Ν. Φραγκίσκος, Βασ. Σφυρόερας, Κώστας Λάππας, Πηνελόπη Στάθη.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ Ο.Μ.Ε.Δ. ΤΩΝ ΕΤΩΝ 2002-2003

Μετὰ τὶς ἀρχαιρεσίες τῆς 21ης Μαρτίου 2001 τὰ παραμένοντα καὶ τὰ νεοεκλεγέντα μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Μ.Ε.Δ. συνῆλθαν καὶ συγκροτήθηκαν σὲ σῶμα ὡς ἐξῆς: Βασ. Σφυρόερας πρόεδρος, Ἐμμ. Ν. Φραγκίσκος

ἀντιπρόεδρος, Δ. Γ. Ἀποστολόπουλος γενικὸς γραμματέας, Π. Δ. Μιχαηλᾶρης ταμίας, Πηνελόπη Στάθη εἰδ. γραμματέας, Φίλιππος Ἡλιοῦ, Κώστας Λάππας, Χ. Γ. Πατρινέλης, Δημήτρης Σπάθης μέλη.

ΜΙΑ ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΚΟΡΑΗ

Στὴ συλλογὴ τοῦ διακεκριμένου Ρώσου βυζαντινολόγου Νικολάι Λιχατσέφ (1862-1936), ποὺ φυλάσσεται στὴν Πετρούπολη, σώζεται μιὰ ἀθησαύριστη αὐτόγραφη ἐπιστολὴ τοῦ Κοραῆ. Τὴν ἐνόησε στὴν πρόσφατη ἐπίσκεψή του στὴ ρωσικὴ αὐτὴ πόλη τὸ μέλος τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ο.Μ.Ε.Δ. Δημήτρης Ἀποστολόπουλος καὶ πρόκειται νὰ τὴν ἐκδώσει σὲ ἕνα ἀπὸ τοὺς προσεχεῖς τόμους τοῦ Ἐρανιστῆ, ὥστε νὰ ἐνταχθεῖ καὶ αὐτὴ στὸ corpus τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Ἑλληνα «φιλοσόφου».

Πρόκειται γιὰ ἐπιστολὴν ποὺ ἔχει ἡμερομηνία 1η Αὐγούστου τοῦ 1820. Ὁ Κοραῆς ἀπευθύνεται σὲ ἄδηλο ἰεράρχη

καὶ τοῦ ζητᾷ νὰ βοηθήσει «τὸν κύριο Cousin, Προφέσσωρα τῆς φιλοσοφίας», ὁ ὁποῖος θὰ ταξίδευε σὲ ἰταλικὲς πόλεις γιὰ ἔρευνες. Ἡ ἀθησαύριστη αὐτὴ ἐπιστολὴ ἔρχεται νὰ προστεθεῖ σὲ τρεῖς ἀναλόγου περιεχομένου ποὺ ὁ Κοραῆς εἶχε ἀπευθύνει σὲ φίλους του ποὺ διέμεναν στὸ Λιβόρνο (Ἀδαμάντιου Κοραῆ, Ἀλληλογραφία, τ. 4, Ἀθήνα 1982, ἐπιστολὲς ἀρ. 873*, 874* 875*). Ἀφοροῦν ὅλες τὸν γνωστὸ Γάλλο ἱστορικὸ τῆς φιλοσοφίας Victor Cousin (1792-1867), ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν ἐκδοσὴ ἔργων τοῦ Πλάτωνα εἶχε ἀποφασίσει νὰ ἀσχοληθεῖ μὲ τὸν νεοπλατωνιστὴ Πρόκλο καὶ νὰ ἀναζητήσει ἀνέκδοτα

ἔργα του σὲ βιβλιοθήκες τῶν ἰταλικῶν πόλεων. Ὁ Κοραῆς, μὲ τίς συστατικὲς ἐπιστολὲς πρὸς τὸν ἐφοδίασε, σὲ αὐτὸν τὸν τομέα θέλησε νὰ τὸν βοηθήσει. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἄδηλο ἀποδέκτη τῆς

ἐπιστολῆς τοῦ Κοραῆ πρέπει νὰ εἶναι, σύμφωνα μὲ τίς πρῶτες ἐρευνες τοῦ Δ. Α., ὁ Ἰγνάτιος Οὐγγροβλαχίας, ὁ ὁποῖος, ὅπως εἶναι γνωστό, ἀπὸ τὸ 1815 διέμενε στὴν Πίζα.

ΤΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΙΚΟΣΙ ΤΟΜΩΝ ΤΟΥ ΕΡΑΝΙΣΤΗ

Ἀπὸ τὸν Ο.Μ.Ε.Δ. κυκλοφόρησε τὸ 2001 τὸ συγκεντρωτικὸ Εὐρετήριο τῶν πρῶτων εἴκοσι τόμων τοῦ ἐπιστημονικοῦ περιοδικοῦ του, τοῦ Ἑρανιστῆ. Τὸ δημοσίευμα, 463 σελίδων, περιλαμβάνει τοὺς Πίνακες τῶν περιεχομένων σὲ ὅλους αὐτοὺς τοὺς τόμους, ἓνα Γενικὸ εὐρετήριο προσώπων, τόπων καὶ τίτλων τῶν ἔργων πρὸς ἀναφέρονται σὲ μελέτες πρὸς δημοσιεύτηκαν ἀπὸ τίς στῆλες τοῦ Ἑρανιστῆ στὸ διάστημα ἀπὸ τὸ 1963 ὡς τὸ 1995 καὶ τέλος ἓνα Κατάλογο τῶν συνεργατῶν τοῦ περιοδικοῦ. Δίνεται ἔτσι ἓνα πανόραμα τῆς ἐπιστημονικῆς προσφορᾶς τοῦ περιοδικοῦ στὴ μελέτη τοῦ Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ καὶ κυρίως ἓνα χρηστικὸ ἐργαλεῖο γιὰ τοὺς μελετητὲς τοῦ 18ου αἰῶνα, καθὼς μποροῦν εὐκόλα νὰ ἀναζητήσουν καὶ γρήγορα νὰ ἱκανοποιη-

σουν τὰ ἐπιστημονικὰ τους ζητούμενα. Στὸ εἰσαγωγικὸ σημείωμα παρέχονται ὅλες ἐκεῖνες οἱ ὁδηγίες πρὸς καθιστοῦν περισσότερο εὐχρηστο αὐτὸ τὸ ἐργαλεῖο γιὰ τὴ νεοελληνικὴ ἐπιστήμη.

Τὸ ἔργο τὸ ἀνέλαβε καὶ τὸ ἔφερε σὲ πέρας τὸ μέλος τοῦ Δ.Σ. Παναγιώτης Μιχαηλάρης, μὲ τὴ βοήθεια τῆς Γιούλης Εὐαγγέλου Μποτῆ, μέλους τοῦ Ὀμίλου. Στὸν πρόλογο, πρὸς τὸν ὑπογράφει ὁ Δ. Γ. Ἀποστολόπουλος, δίνεται ἓνα χρονικὸ τῆς ἴδρυσης τοῦ Ο.Μ.Ε.Δ. καὶ τῆς συμπόρευσός του μὲ τὸ Κ.Ν.Ε., τὸ Κέντρο Νεοελληνικῶν Ἑρευνῶν τοῦ Ε.Ι.Ε. Ἕνας κοινὸς βηματισμὸς πρὸς τὸν ἐνέπνευσε ὁ ἴδρυτής καὶ τῶν αὐτῶν φορέων ἔρευνας καὶ παιδείας, ὁ Κ. Θ. Δημαράς, καὶ συνέχισαν καὶ τὸν κρατοῦν ζωντανὸ ὅλοι ἐκεῖνοι πρὸς ἦταν φίλοι, συνεργάτες καὶ μαθητὲς του.

«RÉPERTOIRE INTERNATIONAL DES DIX-HUITIÉMIESTES 2003»

Στὸ πλαίσιο τοῦ Διεθνoῦς Συνεδρίου τοῦ Διαφωτισμοῦ, πρὸς συνῆλθε τὸν Αὐγούστο τοῦ 2003 στὸ Λὸς Ἄντζελες τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, κυκλοφόρησε καὶ ἡ νέα ἐντυπὴ ἐκδοσὴ τοῦ Répertoire international des dix-huitiémistes μὲ χρονολογία 2003. Περιλαμβάνει τὰ ὀνόματα, τίς διευθύνσεις καί, στίς περισσότερες περιπτώσεις, τὰ ἐρευνητικὰ ἐνδιαφέροντα τῶν μελῶν τῆς International Society for Eighteenth-century Studies, μέλη πρὸς ἀνέρονται, σύμφωνα μὲ τὸ Répertoire,

στὸν ἐντυπωσιακὸ ἀριθμὸ τῶν 10.520. Καὶ ἀκόμα δημοσιεύεται τὸ καταστατικὸ τῆς «Διεθνoῦς Ἑταιρείας Μελέτης τοῦ 18ου αἰῶνα», τὰ ὀνόματα καὶ οἱ διευθύνσεις τῶν ἐθνικῶν ἐταιρειῶν πρὸς τὴν ἀπαρτίζουν, ὅπως καὶ ἄλλων ἐταιρειῶν καὶ ἐρευνητικῶν κέντρων πρὸς ἀσχολοῦνται μὲ τὴ μελέτη τοῦ 18ου αἰῶνα.

Ὁ Ο.Μ.Ε.Δ. ἐξασφάλισε ἓναν ἀριθμὸ ἀντιτύπων, πρὸς βρίσκονται στὴ Γραμματεία τοῦ Ὀμίλου καὶ εἶναι στὴ διάθεση τῶν μελῶν του.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ISECS

Στις έκλογές που διενεργήθηκαν μεταξύ των μελών της «Διεθνούς Έταιρείας Μελέτης του 18ου αιώνα» (International Society for Eighteenth-century Studies), ο Έλληνας αντιπρόσωπος, Γενικός Γραμματέας του Ο.Μ.Ε.Δ., εκλέχτηκε δεύτερος

αντιπρόεδρος της Έταιρείας. Μια τιμή που αντανακλά και στον ίδιο τον Όμιλο, αφού ένα εκλεκτορικό σώμα 10.000 περίπου μελών επιλέγει έναν εκπρόσωπό του, αναγνωρίζοντας έτσι την ελληνική συμβολή στη μελέτη του αιώνα των Φώτων.

JOCHEN SCHLOBACH (1938–2003)

Ο Jochen Schlobach πέρασε στην αντίπερα όχθη άμεσως μετά το τέλος του Διεθνούς Συνεδρίου του Διαφωτισμού, που έγινε τον Αύγουστο του 2003 στο Λός Άντζελες των Ήνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Ήταν και εκεί, παρών, ως πρώην πρόεδρος της Διεθνούς Έταιρείας Μελέτης του 18ου αιώνα και είχε λάβει μέρος ως ενεργός πάντα έρευντής του αιώνα των Φώτων. Καθηγητής της Γαλλικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Sarre της Γερμανίας, εκλέχτηκε αντιπρόεδρος και στη συνέχεια, το 1995, πρόεδρος της International Society for Eighteenth-century Studies. Τα έρευνητικά του ενδιαφέροντα στρέ-

φονταν γύρω από ζητήματα συγκριτικής φιλολογίας και ιστορίας των ιδεών τον 18ο αιώνα. Φίλος της Ελλάδας, προσκλήθηκε, τον Μάιο του 1996, από το Κέντρο Νεοελληνικών Έρευνών του Ε.Ι.Ε. να εγκαινιάσει τις «Διαλέξεις Κ. Θ. Δημαρά». Λίγο πριν από τον ξαφνικό θάνατό του, είχε τη χαρά να πάρει στα χέρια του τον τόμο, τον οποίο οι μαθητές και οι φίλοι του προετοίμασαν και του τον πρόσφεραν σέ ένδειξη τιμής και αγάπης (L'Allemagne et la France des Lumières. Deutsche und Französische Aufklärung. Mélanges offerts à Jochen Schlobach par ses élèves et ses amis, Παρίσι 2003, 448 σ.).

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ 18ο ΑΙΩΝΑ
(Βασιλεία 12-17 Σεπτεμβρίου 2004)

Αναδημοσιεύουμε την πρόσκληση για τη συμμετοχή στο Σεμινάριο που διοργανώνεται, υπό την αιγίδα της Διεθνούς Έταιρείας, από την Έλβετική και Γερμανική Έταιρεία Μελέτης του Διαφωτισμού. Το Σεμινάριο, που θα γίνει στη Βασιλεία της Έλβετίας από τις 12 ως τις 17 Σεπτεμβρίου 2004, αφορά νέους μελετητές του Διαφωτισμού και έχει θέμα «Multilingualism and multiculturalism in the Age of Enlightenment».

The International Society for Eight-

eenth-Century Studies (ISECS) invites applications from scholars in all fields of eighteenth-century studies to participate in the International Seminar for young eighteenth-century scholars, co-organized by the German (DGEJ) and the Swiss (SGEJ/SSEDS) Societies. The Seminar will be held 12-17 September 2004 in Basel, Switzerland (Schloss Beuggen) under the direction of Andres Kristol (University of Neuchâtel) and Hans-Jürgen Lüsebrink (University of

Saarbrücken). *The theme of the seminar will be:*

Multilingualism and multiculturalism
in the Age of Enlightenment

The eighteenth century sees a dramatic intensification of the relations between the different languages and cultures in Europe as well as between Europe and other non-European nations, especially on the level of the cultural elite. This development allows us to speak of a «European republic of letters» which also contains a transatlantic dimension. According to the Abbé Henri Grégoire, the notion of a «republic of letters» describes both an unfolding reality and a vision of things to come. The seminar proposes to look at cases of multilingualism and multiculturalism from a number of different angles:

- Multicultural and multilingual spaces and societies: *the seminar will analyse the evolution of geographical and socio-cultural spaces marked by a plurality of cultures and languages such as France (e.g. the Alsace, but also her continuous cultural exchange with England), Switzerland, large parts of the Holy Roman Empire, Poland, Russia, Denmark etc. This section will look at their development during a period marked by both the intensification of intercultural relations and the emergence of new collective, (proto-)national identities brought about by the dissemination of national languages in rural areas.*
- Multicultural and multilingual biographies: *numerous eighteenth-century writers, philosophers, journalists and scientists, such as Georg Forster, Carlo Goldoni, Voltaire, Albrecht*

von Haller, Leonard Euler, Alexander von Humboldt or Charles de Villiers, were bilingual, if not multilingual. The aim is to study the history and structure of their multilingualism, the intercultural experiences on which this phenomenon is based and the intercultural and multilingual social context within which their intellectual development took place.

- Multicultural and multilingual media: *pamphlets and periodicals were often published in two languages (e.g. Latin/French, German/French, French/Spanish). Even those “European” journals which were published in French included information about various European cultures. Other examples are the periodicals that were published by the same editor for a similar public and according to identical editorial guidelines but in different languages, such as the numerous popular almanacs and journals in Switzerland and North America.*
- *The seminar wants to study the effect that the contact between different cultures had on the existing local languages and how this contact is reflected in the change of political, intellectual, and «European» philosophical vocabulary.*
- *Finally, attention will be paid to the learning and teachings of foreign languages by studying the institutions as well as the manuals and other (auto-didactic) teaching material.*

The seminar is limited to 15 participants. Lodging and meals will be provided. Subject to funding, some travel assistance may also be available.

The proposals (approx. five pages

long) should be based on an original research project (e.g. a Doctoral Dissertation) that deals with one of the aspects mentioned above. Preference will be given to scholars who are at the beginning of their academic career (PhD or equivalent after 1998). The official languages are French and English.

Applications should include the following information:

– A short curriculum vitae with date of

- PhD (or equivalent)*
- list of principal publications and scholarly presentations*
- a brief description of the proposed paper (5 pages)*
- a statement about proficiency in foreign languages*
- one letter of recommendation*

All applications should be sent by post to one of the following addresses. Deadline is 29 February 2004:

*Prof. Dr. Andres KRISTOL
Université de Neuchâtel
Centre de dialectologie
Avenue DuPeyrou 6
CH-2000 Neuchâtel
andres.kristol@unine.ch*

*Prof. Dr. Hans-Jürgen LÜSEBRINK
Universität Saarbrücken
FR. 4.2. Lehrstuhl für
Romanische Kulturwissenschaft u. Inter-
kulturelle Kommunikation
Im Stadtwald
D-66123 Saarbrücken
luesebrink@mx.uni-saarland.de*